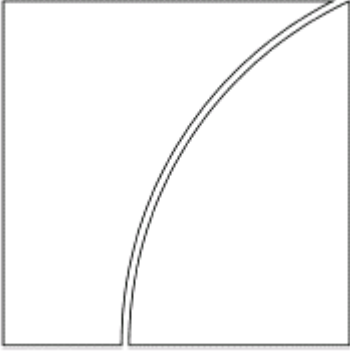

Basel Bankacılık Denetim Komitesi

Sermaye Ölçümünün ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Birbiriyle Uyumlaştırılması (Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı)

İkinci Yapısal Blok – Denetim
Otoritesinin İncelemesi

Haziran 2004

BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS

Bu çeviri aslına uygun olarak BDDK Araştırma Dairesi tarafından yapılmış olup, hukuki olarak herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

Görüş ve Öneriler için

Murat MAZIBAŞ

Tel: (312) 455 6641

E-posta: mmazibas@bddk.org.tr

Üçüncü Kısım: İkinci Yapısal Blok – Denetim Otoritesinin İncelemesi

İçindekiler

İçindekiler	i
I. Denetim Otoritesinin İncelemesinin Önemi	1
II. Denetim Otoritesinin İncelemesinin Dört Temel Prensi	2
<i>Prensip 1:</i>	2
1. Yönetim Kurulunun ve Üst Düzey Yönetimin Gözetimi ve Denetimi	2
2. Güvenilir ve Sağlam Sermaye Değerlendirmesi	3
3. Risklerin Kapsamlı Olarak Değerlendirilmesi	3
4. İzleme ve Raporlama	5
5. İç Kontrol Sistemi Tarafından Kontrolden Geçirilmesi	5
<i>Prensip 2:</i>	5
1. Risk Değerlendirmesinin Yeterliliğinin Gözden Geçirilmesi	6
2. Sermaye Yeterliliğinin Değerlendirilmesi	6
3. Kontrol Ortamının Değerlendirilmesi	6
4. Asgari Standartlara Uygunluğun Denetim Otoritesince Gözden Geçirilmesi	7
5. Bankaya Yönelik Tedbir Alma.....	7
<i>Prensip 3:</i>	7
<i>Prensip 4:</i>	8
III. Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinde Ele Alınacak Spesifik Konular	9
<i>A. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski</i>	9
<i>B. Kredi Riski</i>	9
1. IRB Yaklaşımları Altında Stres Testleri	9
2. Temerrüdün Tanımı	10
3. Artık (Kalıntı) Risk.....	10
4. Kredi Yoğunlaşması Riski.....	11
<i>C. Operasyonel Risk</i>	12
IV. Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinin Diğer Unsurları	12
<i>A. Denetim Otoritesinin Şeffaflığı ve Hesap Verebilirliği</i>	12
<i>B. Artan Sınır Ötesi İletişim ve İşbirliği</i>	12
V. Menkul Kıymetleştirme için Denetim Otoritesinin İncelemesi Süreci	13
<i>A. Risk Transferinin Büyüklüğü ve Önem Derecesi</i>	14
<i>B. Piyasadaki Yenilikler</i>	14
<i>C. Dolaylı Destek (Sözleşmeye Bağlı Olmayan) İçin Karşılık</i>	15
<i>D. Menkul Kıymetleştirme Teknikleri Nedeniyle Ortaya Çıkan Riskler</i>	16
<i>E. Ödeme Çağrısı Karşılıkları</i>	16
<i>F. Erken İtfalar</i>	17

KISALTMALAR:

P1: Birinci Yapısal Blok

P2: İkinci Yapısal Blok

P3: Üçüncü Yapısal Blok

IRB: İçsel Derecelendirme Bazlı Yaklaşım (kredi riski)

AMA: İleri Ölçüm Yaklaşımları (operasyonel risk)

RMD: Riske Maruz Değer

CRM: Kredi Riski Azaltımı

PD: Temerrüt Olasılığı

LGD: Temerrüt Halinde Kayıp

EAD: Temerrüt Halinde Risk Tutarı

Üçüncü Kısım:

İkinci Yapısal Blok – Denetim Otoritesinin İncelemesi

719. Bu bölüm, Komite tarafından belirlenen denetim otoritesinin incelemesine, risk yönetimi rehberliğine ve denetimsel şeffaflık ile hesap verebilirliğe ilişkin temel prensipleri; her biri için rehberlik de dahil olmak üzere, diğer hususların yanında, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin, kredi riskinin (stres testi, temerrüt tanımı, artık risk ve kredi yoğunlaşması riski), operasyonel riskin, artan sınır ötesi iletişim ve işbirliği ile menkul kıymetleştirmenin ne şekilde ele alınacağını da içerecek şekilde bankacılık risklerine göre ele almaktadır.

I. Denetim Otoritesinin İncelemesinin Önemi

720. Uzlaşıda yer alan denetim otoritesinin incelemesi süreci, yalnızca bankaların faaliyetlerindeki tüm risklerinin sermaye ile desteklenmesinin değil bankaların risklerini izlemesi ve yönetmeleri esnasında daha iyi risk yönetimi tekniklerini geliştirmelerini ve kullanmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

721. Denetimsel inceleme süreci, bir içsel sermaye değerlendirme süreci geliştirilmesini ve bankanın risk profili ve kontrol ortamı ile uyumlu sermaye hedeflerinin belirlenmesinde banka yönetiminin sorumluluğunu benimsemektedir. Uzlaşıda, banka yönetimi bankanın esas asgari sermaye yükümlülüğünün ötesinde, risklerini desteklemek amacıyla yeterli düzeyde sermaye bulundurma sorumluluğunu taşımaya devam etmektedir.

722. Denetim otoritelerinden, riskleri ile orantılı olarak bankaların kendi sermaye ihtiyaçlarını ne kadar iyi belirlediklerini değerlendirmeleri ve gerektiğinde müdahalede bulunmaları beklenmektedir. Bu etkileşimin, bankalar ile denetim otoriteleri arasındaki diyalogun gelişmesini sağlamak suretiyle yetersizliklerin ve eksikliklerin belirlenmesi halinde risklerin azaltılması veya sermayenin tekrar yeterli seviyeye gelmesinin sağlanması amacıyla dönük acil ve kararlı eylemlerin gerçekleştirilmesini sağlaması amaçlanmaktadır. Bundan dolayı denetim otoriteleri risk profillerine veya faaliyet tecrübelerine dayalı olarak bu tür tedbirlerin alınmasını gerektirecek bankalara daha fazla odaklanmayı isteyebilirler.

723. Komite, bankanın riskleri için bulundurduğu sermaye miktarı ile bankanın risk yönetimi ve iç kontrol süreçlerinin gücü ve etkililiği arasındaki ilişkiyi benimsemektedir. Ancak sermayenin artırılması, bankanın risklerindeki artışın karşılanmasında tek yöntem olarak görülmemelidir. Risklerle ilgili olarak risk yönetiminin güçlendirilmesi, içsel limitlerin uygulanması, karşılıkların ve yedeklerin seviyesinin güçlendirilmesi ve iç kontrollerin düzeltilmesi gibi araçlar da dikkate alınmalıdır. Ayrıca, sermaye temel olarak yetersiz iç kontrol veya risk yönetimi süreçlerine bir alternatif olarak görülmemelidir.

724. İkinci Yapısal Blok (P2) kapsamında özellikle değerlendirilebilecek başlıca dört alan bulunmaktadır: Birinci Yapısal Blok (P1) kapsamında ele alınan ancak bu süreçte tamamıyla ele alınamayan P1 riskleri (kredi yoğunlaşması riski gibi), P1 süreci içerisinde dikkate alınamayan faktörler (bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riski, iş riski ve stratejik risk gibi) ve banka için dışsal olan faktörler (ekonomik konjonktür dalgasının etkileri gibi). P2'nin bir diğer önemli unsuru ise P1'deki daha ileri yöntemlerin, özellikle kredi riski için İçsel Derecelendirme Bazlı (IRB) yaklaşımların ve operasyonel risk için İleri Ölçüm Yaklaşımlarının (AMA), asgari standartlara ve kamuya açıklama yükümlülüklerine uyumunun değerlendirilmesidir. Denetim otoriteleri, hem modellerin ilk olarak kullanım izninin verilmesi hem de kullanım yeterliliğinin devamı için gerekli yükümlülüklerin bankalarca yerine getirilmesini sağlamalıdır.

II. Denetim Otoritesinin İncelemesinin Dört Temel Prensiği

725. Komite, denetim otoritesinin incelemesine ilişkin olarak dört temel prensip belirlemiştir. Bu prensipler, Komitenin daha önce geliştirdiği ve yapı taşı Etkin Bankacılık Denetiminin Temel Prensipleri Yönteminin¹¹⁰ oluşturduğu denetim otoriteleri için kapsamlı rehberlerin tamamlayıcısıdır. Bankacılık risklerinin yönetimine ilişkin spesifik rehberlere ilişkin bir listeye bu bölümün sonunda yer verilmektedir.

Prensip 1:

Bankaların, risk profilleri ile ilişkili bütünleşik bir sermaye yeterliliği değerlendirme süreci ile sermaye seviyelerinin korunmasına yönelik stratejileri bulunmalıdır.

726. Bankalar, belirlenen içsel sermaye hedeflerinin sağlam temellere ve gerekçelere dayandığı ve bu hedeflerin kapsamlı risk profilleri ve mevcut faaliyet çevreleri ile tutarlı olduğunu kanıtlamalıdır. Banka yönetimi sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesi esnasında bankanın faaliyette bulunduğu ekonomik konjonktür konusunda dikkatli olmalıdır. Bankayı olumsuz bir şekilde etkileyebilecek muhtemel olayları veya piyasa koşullarındaki muhtemel değişimleri tanımlayan, kötü ve şiddetli koşulları gösteren ve geleceğe dönük olan stres testleri yapılmalıdır. Banka yönetimi açık ve kesin olarak, bankanın maruz bulunduğu riskler için gerekli yeterli sermayenin bulundurulması konusunda esas sorumluluğu taşımaktadır.

727. Bankaların içsel sermaye değerlendirme sürecinin temel özellikleri şunlardan oluşmaktadır:

- Yönetim kurulunun ve üst düzey yönetiminin gözetimi ve denetimi (oversight),
- Sağlam ve güvenilir sermaye değerlendirmesi,
- Risklerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi,
- İzleme ve raporlama,
- İç kontrol sistemi tarafından kontrolden geçirilmesi.

1. Yönetim Kurulunun ve Üst Düzey Yönetimin Gözetimi ve Denetimi¹¹¹

728. Sağlam ve güvenilir bir risk yönetimi süreci, bankanın sermaye pozisyonunun yeterliliğinin etkili bir şekilde değerlendirilmesinin temelini oluşturmaktadır. Banka yönetimi, bankanın aldığı risklerin niteliği ve seviyesi konusunda ve bu risklerin bankanın yeterli sermaye düzeyi ile nasıl bir ilişkisi olduğu konusunda bilgi ve bilinç sahibi olmakla sorumludur. Banka yönetimi, ayrıca, risk yönetimi sürecinin formal yapısının ve gelişmişlik düzeyinin bankanın risk profili ve iş planı ile uygunluğunun sağlanmasından sorumludur.

¹¹⁰ Core Principles for Effective Banking Supervision, Basel Committee on Banking Supervision (September 1997), ve Core Principles Methodology, Basel Committee on Banking Supervision (October 1999).

¹¹¹ Dokümanın bu bölümü yönetim kurulu ve üst düzey yönetimin oluşun bir yönetim yapısına işaret etmektedir. Komite, yönetim kurulu ve üst düzey yönetimin fonksiyonlarında ülkeler arasında yasal ve düzenleme yapıları açısından önemli farklılıklar bulunduğunun bilincindedir. Bazı ülkelerde, yönetim kurulu esas fonksiyonu üst düzey yönetimden oluşan icra fonksiyonunun görevlerini yerine getirmesini sağlamak amacıyla bunların denetimi olan bir fonksiyona sahiptir. Bu nedenle, bazı durumlarda yönetim kurulu denetim kurulu olarak da bilinmektedir. Bu durum, yönetim kurulunun icrai herhangi bir fonksiyonunun bulunmadığını göstermektedir. Buna karşın diğer ülkelerde ise, yönetim kurulu bankanın yönetiminde önemli bir icrai fonksiyona sahiptir. Bu farklılıklara bağlı olarak, yönetim kurulu ve üst düzey yönetim iki farklı yasal yapıdan ziyade banka içindeki iki karar alıcı fonksiyonu nitelemek amacıyla kullanılmaktadır.

729. Bankanın mevcut ve gelecekteki sermaye gereksinimlerinin stratejik amaçları ile birlikte analiz edilmesi, stratejik planlama sürecinin olmazsa olmaz unsurlarındandır. Stratejik plan, açık bir şekilde bankanın sermaye gereksinimlerini, beklenen sermaye maliyetlerini, istenilen sermaye seviyesini ve harici sermaye kaynaklarının ana hatlarını göstermelidir. Üst düzey yönetim ve yönetim kurulu, sermaye planlamasını istenilen stratejik hedeflerin elde edilebilmesinde kritik öneme sahip bir unsur olarak görmelidir.

730. Yönetim Kurulu, bankanın risk alma kapasitesinin (risk tolerans düzeyi) belirlenmesinden sorumludur. Yönetim kurulu banka yönetiminin, muhtelif risklerin değerlendirilebilmesi için gerekli bir yapıyı tesis etmesini, bankanın sermaye düzeyini risklerle ilişkilendirecek bir sistem geliştirmesini ve bankanın içsel politikalara uygun hareket edilip edilmediğinin izlenmesi amacıyla bir yöntem tesis etmesini sağlamalıdır. Yönetim kurulunun, sağlam iç kontrol ve yazılı politika ve prosedürler benimsemesi ve bunları desteklemesi ile yönetimin bunları tüm banka organizasyonuna etkili bir şekilde iletmesini sağlaması aynı şekilde önemlidir.

2. Güvenilir ve Sağlam Sermaye Değerlendirmesi

731. Güvenilir ve sağlam sermaye değerlendirmesinin ana unsurları şunlardan oluşmaktadır:

- Bankanın tüm önemli risklerini tanımlamasını, ölçmesini ve raporlamasını sağlamak amacıyla tasarlanmış politika ve prosedürler;
- Sermayeyi risk düzeyi ile ilişkilendirecek bir süreç;
- Bankanın iş strateji ve planlarını göz önünde bulundurarak sermaye yeterliliği hedeflerini risklerle birlikte ele alan bir süreç;
- Tüm yönetim sürecinin bütünlüğünü sağlayan iç kontrolleri, incelemeleri ve teftişleri içeren bir süreç.

3. Risklerin Kapsamlı Olarak Değerlendirilmesi

732. Bankanın karşı karşıya bulunduğu tüm riskler sermaye değerlendirmesi sürecinde ele alınmalıdır. Komite, tüm risklerin tam ve kesin olarak ölçülemeyeceğini kabul etmekle birlikte, risklerin ölçümü için bir sürecin geliştirilmesi gerektiğini benimsemektedir. Dolayısıyla, aşağıda yer alan ve hiçbir şekilde tüm riskleri kapsamayan listede yer alan risk tutarları değerlendirmede dikkate alınmalıdır:

733. **Kredi Riski:** Bankalar, bireysel borçlulara veya diğer taraflara yönelik olarak yapılan işlemlerden kaynaklanan kredi riski ile portföy düzeyindeki kredi riskini değerlendirebilmelerini sağlayacak yöntemlere sahip olmalıdır. Daha karmaşık bankalar için, sermaye yeterliliğinin kredi riski açısından değerlendirilmesi asgari olarak dört alanı kapsamalıdır: risk derecelendirmesi sistemleri, portföy analizi/portföy toplulaştırması, menkul kıymetleştirme/karmaşık kredi türevleri ve büyük krediler ile risk yoğunlaşmaları.

734. İçsel risk derecelendirmesi kredi riskinin izlenmesinde önemli bir araçtır. İçsel risk derecelendirmesi, tüm kredi işlemlerinden kaynaklanan riskin tanımlanması ve ölçülmesini destekleyebilmesi için yeterli düzeyde olmalı ve bankanın kredi riskinin ve sermaye yeterliliğinin ele alındığı kapsamlı analize entegre edilmelidir. Derecelendirme sistemi, yalnızca kritik durumdaki veya sorunlu varlıklar için değil, tüm varlıklar için detaylı dereceler sağlamalıdır. Krediler için ayrılan karşılıklar, sermaye yeterliliği için yapılacak kredi riski değerlendirilmesine dahil edilmelidir.

735. Kredi riski analizi, riskteki herhangi bir yoğunlaşmayı da içerek şekilde portföy düzeyindeki hata ve zaafı yeterli ortaya koymalıdır. Kredi riski analizi, kredi yoğunlaşmalarının ve diğeri portföy konularının yönetimine dönük olarak kullanılan menkul kıymetleştirme programları veya karmaşık kredi türevleri gibi mekanizmalardan kaynaklanan riskleri de yeterli dikkate almalıdır. Bunlara ilave olarak, karşı taraf kredi riskinin analizi, denetim otoritesinin Etkin Bankacılık Denetimi için Temel Prensiplere uyum düzeyinin kamuoyu tarafından değerlendirilmesini de dikkate almalıdır.

736. **Operasyonel Risk:** Komite, diğeri önemli bankacılık risklerinin yönetiminde uygulanan kararlılığın ve katılığın benzer şekilde operasyonel risklerin yönetiminde de uygulanması gerektiğine inanmaktadır. Operasyonel riskin uygun bir şekilde yönetilmesindeki başarısızlık bir bankanın risk/getiri profilinin yanlış ifade edilmesi ile sonuçlanabilmekte ve bankanın önemli miktarda zararla karşı karşıya kalmasına neden olabilmektedir.

737. Bir banka operasyonel riskin yönetimi için bir yapı geliştirmeli ve bu yapı kapsamında sermaye yeterliliğini ele almalıdır. Bu yapı, operasyonel riskin yönetimi ve riskin banka dışına hangi kapsamda ve şekilde transfer edileceğine ilişkin politikalarla ortaya konulduğu gibi, bankanın operasyonel risk alma eğilimini ve risk alma kapasitesini (risk toleransını) kapsamalıdır. Bu yapı, operasyonel riskin tanımlanmasına, değerlendirilmesine, izlenmesine ve kontrol edilmesine/azaltılmasına yönelik bankanın yaklaşımının ana hatlarını gösteren politikaları da içermelidir.

738. **Piyasa Riski:** Bu değerlendirme büyük oranda bankanın kendi Riske Maruz Değer (RMD) ölçümüne veya standart yaklaşıma dayanmaktadır¹¹². Bu aşamada, bankanın alım-satım fonksiyonunu destekleyecek sermayesinin yeterliliğini ele almada stres testleri gerçekleştirmesine önem verilmelidir.

739. **Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski:** Ölçüm süreci bankanın tüm önemli faiz oranı pozisyonlarını içermeli ve tüm ilgili yeniden fiyatlandırma ve vade verilerini dikkate almalıdır. Bu amaçla kullanılacak veriler genellikle araçlar ve portföylerle ilişkili cari hesap durumu ve sözleşme faiz oranlarını, anapara ödemelerini, faiz oranı belirlenme tarihlerini, vadeleri, yeniden fiyatlandırmada kullanılan oranlara ilişkin endeksleri ve uyumlaştırılabilir oranlı olanlar için sözleşmeyle belirlenen faiz oranı tavan ve tabanlarını içerecektir. Ölçüm sistemi, yeterli düzeyde yazılı hale getirilmiş varsayımlara ve tekniklere sahip olmalıdır.

740. Banka yönetimi, ölçüm sisteminin türü ve karmaşıklık düzeyinden ayrı olarak, bu sistemin yeterli ve eksiksiz olmasını sağlamalıdır. Çünkü ölçüm sisteminin niteliği ve güvenilirliği büyük oranda modelde kullanılan verilerin niteliği ile modelin varsayımlarına dayanmaktadır. Banka yönetimi sistemin bu unsurlarına özel olarak dikkat etmelidir.

741. **Likidite Riski:** Likidite, her bankanın yaşayabilirliğinin sürekliliği için hayati öneme sahiptir. Bankaların sermaye pozisyonlarının özellikle bir kriz esnasında likidite sağlama kabiliyetlerine etkisi bulunmaktadır. Her bankanın likidite riskinin ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi için yeterli sistemlere sahip olması zorunludur. Bankalar sermaye yeterliliklerini kendi likidite profilleri ile faaliyette bulunduğu piyasaların likiditesini dikkate alarak değerlendirmelidir.

742. **Diğeri Riskler:** Komite itibar riski ve stratejik riski gibi "diğeri" risklerin kolaylıkla ölçülemediğini kabul etmekle birlikte, sektörün bu risklerin tüm unsurlarının yönetimi için gerekli teknikleri daha da geliştirmesini beklemektedir.

¹¹² Bu konuda daha fazla bilgi için piyasa riskinin sermaye yeterliliğine dahil edilmesine ilişkin dokümana bakınız.

4. İzleme ve Raporlama

743. Banka, risk tutarlarının izlenmesi ile raporlanması için ve değişen risk profilinin bankanın sermaye ihtiyacını nasıl etkilediğinin değerlendirilmesi için yeterli bir sistem tesis etmelidir. Bankanın üst düzey yönetimi veya yönetim kurulu düzenli bir şekilde bankanın risk profili ile sermaye ihtiyaçlarına ilişkin raporlar almalıdır. Bu raporlar üst düzey yönetimin:

- Önemli risklerin seviyesi ve trendi ile bunların sermaye düzeylerine etkisini ele almasını,
- Sermaye değerlendirmesine ilişkin ölçüm sisteminde kullanılan önemli varsayımların duyarlılıklarını ve makul olup olmadığını ele almasını,
- Bankanın maruz bulunduğu risklere karşılık olarak yeterli sermaye bulundurmasını ve tesis edilen sermaye yeterliliğinin bankanın amaçlarına uygunluğunu belirlemesini,
- Bankanın raporlanan risk profiline bağlı olarak gelecekteki sermaye gereksinimlerini değerlendirmesini ve buna bağlı olarak bankanın stratejik planında gerekli ayarlamaları yapmasını

sağlamalıdır.

5. İç Kontrol Sistemi Tarafından Kontrolden Geçirilmesi

744. Bankanın iç kontrol yapısı sermaye değerlendirme süreci için gereklidir. Sermaye değerlendirme sürecinin etkili bir şekilde kontrolü bağımsız bir incelemeyi ve uygun ise iç ve dış denetçilerin katılımını içerir. Banka yönetim kurulu, banka yönetiminin bankanın maruz bulunduğu muhtelif risklerin değerlendirilmesi için gerekli sistemi tesis etmesini, bankanın risklerini sermaye düzeyi ile ilişkilendirecek bir sistemi geliştirmesini ve içsel politikalara uyumun izlenebilmesi için gerekli yöntemi tesis etmesini sağlamakla sorumludur. Yönetim kurulu düzenli olarak bankanın iç kontrollere ilişkin sisteminin bankanın faaliyetlerinin düzenli ve basiretli bir şekilde yürütülebilmesini sağlamaya yeterli olduğunu incelemeli ve doğrulamalıdır.

745. Banka, risk yönetimi sürecinin doğruluğunu, tamlığını ve uygunluğunu sağlamak amacıyla bu süreçleri düzenli olarak incelemelidir. Gözden geçirilecek alanlar şunları içermelidir:

- Bankanın sermaye değerlendirme sürecinin bankanın faaliyetlerinin doğası, kapsamı ve karmaşıklığına uygunluğu,
- Büyük risk tutarlarının ve risk yoğunlaşmalarının tanımlanması,
- Bankanın değerlendirme sürecinin girdisini oluşturan verilerin doğruluğu ve tamlığını,
- Değerlendirme sürecinde kullanılan senaryoların geçerli ve uygun olup olmadığı,
- Stres testleri ile varsayımların ve girdilerin analizi.

Prensip 2:

Denetim otoriteleri, bankaların kendi içsel sermaye yeterliliği değerlendirmeleri ve stratejileri ile birlikte yasal sermaye yeterliliğini izleme ve sağlama kabiliyetlerini de incelemeli ve değerlendirmelidir. Denetim otoritesi bu süreçten tatmin edici sonuç elde edemediğinde gerekli tedbirleri almalıdır.

746. Denetim otoriteleri, bankanın sermaye yeterliliği, risk pozisyonu, ortaya çıkan sermaye seviyesi ve tutulan sermayenin niteliği konularındaki değerlendirmelerine ilişkin süreci düzenli olarak incelemelidir. Denetim otoriteleri, ayrıca, bankanın içsel sermaye yeterliliği değerlendirme

sürecinin sağlamlık ve güvenilirlik seviyesini ele almalıdır. İncelemelerin dikkati bankanın risk yönetiminin ve kontrollerinin niteliği üzerine yönelmeli ve denetim otoritesinin banka yönetimi gibi fonksiyonda bulunması ile sonuçlanmamalıdır. Düzenli aralıklarla yapılan incelemeler şu denetim araçlarının çeşitli kombinasyonlarından oluşabilir:

- Yerinde inceleme ve soruşturmalar
- Uzaktan izleme ve değerlendirmeler
- Banka yönetimi ile görüşmeler
- Bağımsız denetçilerin çalışmalarının değerlendirilmesi (gerekli sermaye konularına yeterince odaklananların)
- Düzenli aralıklarla yapılan raporlamalar.

747. Analiz yöntemlerindeki veya varsayımlarındaki hataların sonuç olarak ortaya çıkan sermaye gereksinimi üzerindeki etkisinin büyük olabilmesi, her bir bankanın içsel analizlerinin denetim otoriteleri tarafından detaylı bir şekilde gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

1. Risk Değerlendirmesinin Yeterliliğinin Gözden Geçirilmesi

748. Denetim otoriteleri, bankanın içsel hedeflerinin ve süreçlerinin bankanın karşı karşıya bulunduğu tüm önemli risklerle ilişkilendirilme ve bir arada ele alınma düzeyini değerlendirmelidir. Denetim otoriteleri, ayrıca, içsel sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesinde kullanılan risk ölçütlerinin yeterliliğini ve bu risk ölçütlerinin operasyonel olarak limitlerin belirlenmesinde, iş kolu performansının değerlendirilmesinde ve risklerin daha genel olarak ele alınmasında ve kontrol edilmesinde kullanılma derecesini incelemelidir. Denetim otoriteleri bankaların gerçekleştirdiği stres testlerinin ve duyarlılık analizlerinin sonuçlarını ve bu sonuçların sermaye planları ile nasıl ilişkilendirildiğini ele almalıdır.

2. Sermaye Yeterliliğinin Değerlendirilmesi

749. Denetim otoriteleri bankanın süreçlerini aşağıda yer alan konulardaki yeterliliğinin belirlenmesi amacıyla incelemelidir:

- Seçilen hedef sermaye seviyelerinin kapsamlı ve bankanın hâlihazırdaki çalışma koşullarına uygunluğu.
- Bu seviyelerin üst düzey yönetim tarafından gereğince izlenip değerlendirildiği.
- Sermaye bileşenlerinin banka faaliyetlerinin doğasına ve ölçeğine uygunluğu.

750. Denetim otoriteleri, ayrıca, bankaların sermaye düzeylerinin belirlenmesinde beklenmeyen olayların dikkate alınma derecesini de ele almalıdır. Bu analiz kapsamlı bir şekilde bir dizi dışsal koşulu ve senaryoyu kapsamlı ve kullanılan tekniklerin ve stres testlerinin gelişmişlik düzeyi bankanın faaliyetleri ile orantılı olmalıdır.

3. Kontrol Ortamının Değerlendirilmesi

751. Denetim otoriteleri bankanın yönetim bilgi sistemlerinin ve raporlamalarının niteliğini, iş risklerinin ve faaliyetlerinin toplulaştırılması ve yönetimin gelişmekte olan veya değişen risklere verdiği tepkilere ilişkin geçmiş performansı açısından dikkate almalıdır.

752. Bir bankanın sermaye düzeyi, her durumda, bankanın risk profili ile risk yönetimi süreçleri ve iç kontrollerinin yeterliliği esas alınarak belirlenmelidir. Ekonomik konjonktürün etkisi ve makroekonomik ortam gibi dışsal faktörler de ayrıca dikkate alınmalıdır.

4. Asgari Standartlara Uygunluğun Denetim Otoritesince Gözden Geçirilmesi

753. Birtakım içsel yöntemlerin, kredi riski azaltımı tekniklerinin ve varlıkların menkul kıymetleştirilmelerinin yasal sermaye yeterliliğinin hesabında dikkate alınabilmesi için risk yönetimi standartları ve kamuyu bilgilendirme yükümlülükleri de dahil olmak üzere bankaların birçok yükümlülüğü yerine getirmeleri gerekecektir. Bankalar, özellikle, asgari sermaye yükümlülüklerinin hesaplanmasında kullandıkları içsel yöntemlerin özelliklerini kamuya açıklamakla yükümlü olacaklardır. Denetim otoriteleri, denetimsel inceleme sürecinin bir parçası olarak, bu koşulların bankalar tarafından sürekli olarak sağlanmasını sağlamak zorundadır.

754. Komite, asgari standartlara ve yeterlilik ölçütlerine ilişkin incelemeyi ikinci prensipte yer alan denetimsel inceleme sürecinin gerekli bir parçası olarak görmektedir. Komite asgari ölçütlerin belirlenmesinde hali hazırdaki sektör uygulamalarını göz önünde bulundurmıştır. Komite, bu asgari standartların denetim otoriteleri için kullanışlı ve banka yönetiminin etkili risk yönetimi ve sermaye tahsisine yönelik beklentileriyle uyumlu bir dizi kıstas oluşturmasını beklemektedir.

755. Bankanın standart yaklaşımlar için belirlenmiş olan koşullara ve yükümlülüklerle uyum düzeyinin belirlenmesinde de, denetim otoritesinin incelemesi sürecine önemli bir rol atfedilmektedir. Bu kapsamda, P1 sermaye yükümlülüğünün azaltılmasında kullanılacak birçok risk azaltımı aracının güvenilir, sağlam, test edilmiş ve uygun bir şekilde yazılı hale getirilmiş risk yönetimi sürecinin bir parçası olarak kullanılmasının ve anlaşılmasının sağlanması konusunda denetimsel incelemeye duyulan ihtiyaç ortaya çıkacaktır.

5. Bankaya Yönelik Tedbir Alma

756. Denetim otoriteleri, yukarıda tarif edilen inceleme sürecinin yerine getirilmesinin ardından bankanın kendi risk değerlendirmesi ve sermaye tahsisi sonuçlarından tatmin olmamışlarsa, bankaya yönelik olarak gerekli gördükleri tedbirleri almalıdırlar. Denetim otoriteleri, 3. ve 4. prensiplerde yer verilen tedbirler gibi bir dizi tedbiri almayı göz önünde bulundurmalıdır.

Prensip 3:

Denetim otoriteleri, bankaların asgari yasal sermaye yükümlülüğünün üzerinde sermaye ile faaliyette bulunmalarını istemeli ve asgari yükümlülüğün üzerinde sermaye bulundurmalarını sağlayacak güce sahip olmalıdır.

757. P1 sermaye yükümlülükleri, P1 rejimini çevreleyen ve bankacılık kesimindeki her bankayı etkileyen belirsizlikler için bir sermaye koruması sağlayacaktır. Bankaya özgü olarak ortaya çıkan belirsizlikler P2 kapsamında ele alınacaktır. P1 altında yer alan bu tür sermaye tamponlarının güçlü içsel sistemlere ve kontrollere, iyi bir şekilde çeşitlendirilmiş risk profiline ve P1 rejimi tarafından yeterince kapsanan bir iş profiline sahip bir bankaya makul düzeyde güvence sağlayacağı ve P1'deki sermaye yükümlülüğüne eşit düzeyde sermaye ile faaliyette bulunan bir bankanın P1'de ifadesini bulan sağlamlık için gerekli asgari hedeflere ulaşacağı beklenmektedir. Diğer taraftan, denetim otoriteleri sorumlu oldukları piyasaların belli başlı özelliklerinin yeterince kapsanıp kapsanmadığını göz önünde bulundurma ihtiyacı duyacaklardır. Denetim otoriteleri, bankaları P1 standartlarının üzerinde ve ötesinde bir koruma sağlayan ilave sermaye ile faaliyette

bulunmalarını isteyecek veya teşvik edecektir. Bankalar bu ilave sermaye korumasını aşağıda yer alan hususların çeşitli bileşimleri için bulunduracaklardır:

- (a) P1'de belirlenen asgari standartlar, birçok bankanın kendi özel koşullarını da dikkate alarak finansal piyasalarda ulaşmayı hedefledikleri güvenilirliğin altında bir güvenilirlik düzeyine ulaşmalarını sağlayacak şekilde belirlenmiştir. Örneğin, birçok uluslararası bankanın, uluslararası kabul gören derecelendirme kuruluşlarınca yüksek derece ile derecelendirilmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Dolayısıyla, bankaların rekabetle ilgili nedenlerden dolayı P1'de yer alan asgari yükümlülüklerin üzerinde bir sermaye ile faaliyette bulunmayı seçmesi beklenmektedir.
- (b) Normal çalışma koşulları altında, faaliyetlerin türünün ve hacminin değişmesi ile risk tutarları değişeceğinden, bankanın sermaye yeterlilik rasyosunda dalgalanmalara neden olacaktır.
- (c) Bankanın acilen veya piyasa koşullarının elverişsiz olduğu zamanda ilave sermaye artışına gitmesi banka için maliyetli olacaktır.
- (d) Sermayesinin asgari yasal sermaye yükümlülüğünün altına düşmesi bankalar için çok ciddi bir sorundur. Bu durum bankaların bu konudaki düzenlemelere aykırı harekette bulunması ve/veya denetim otoritelerinin bankaların istediği dışında acil düzeltici müdahalede bulunmaları sonucunu doğurmaktadır.
- (e) P1 kapsamında dikkate alınmayan, spesifik olarak bankaya veya daha genel olarak ekonomiye yönelik riskler bulunabilmektedir.

758. Denetim otoritelerinin, her bir bankanın yeterli düzeyde sermaye ile faaliyette bulunmasını sağlamak amacıyla kullanabilecekleri birçok araç bulunmaktadır. Denetim otoritesi, diğer yöntemlerin yanında, bankanın sermayelendirilme düzeyinin tanımlanması amacıyla tetik ve hedef rasyolar belirlenmesi ya da asgari düzeyin üzerinde sermaye sınıflarının tanımlanması (iyi sermayelendirilmiş, yeterli düzeyde sermayelendirilmiş gibi) gibi yöntemler benimseyebilir.

Prensip 4:

Denetim otoriteleri, bankaların risk profiline göre belirlenen sermayelerinin asgari seviyenin altına düşmesini engellemek için erken müdahalede bulunabilmelidir. Sermayenin korunmadığında veya tekrar yerine konulamadığında bankadan hızlı düzeltici tedbirlerin alınmasını istemelidir.

759. Denetim otoriteleri, bankanın yukarıda ana hatlarına yer verilen prensiplerin içerisinde yer alan yükümlülükleri yerine getiremediğine ilişkin bir kaygı taşımaları halinde alınacak tedbirler konusunda bir dizi seçeneği göz önünde bulundurmalıdır. Bu tedbirler, bankanın izleme yoğunluğunun artırılması, temettü ödemelerinin kısıtlanması, bankadan tatmin edici bir sermaye yeterliliğini eski haline getirme (restore etme) planı hazırlamasını ve uygulamasını isteme ve bankadan acilen sermaye artırımına gitmesini isteme gibi tedbirleri kapsayabilmektedir. Denetim otoriteleri, bankanın içinde bulunduğu kendi koşullarına ve faaliyet ortamının koşullarına en uygun araçları kullanma yetkisine sahip olmalıdır.

760. Bankanın karşılaştığı zorlukların kalıcı çözümü her zaman sermayenin artırılması değildir. Diğer taraftan, istenilen bazı tedbirlerin (sistem ve kontrollerin güçlendirilmesi gibi) uygulanması belli bir zaman alabilmektedir. Dolayısıyla, bankanın pozisyonunun düzeltilmesine yönelik tedbirler uygulanırken sermayenin artırılması geçici bir tedbir olarak kullanılabilir. Kalıcı tedbirler alınmış ve denetim otoritesi tarafından bunların etkili olduğu görülmüş ise geçici sermaye artırımını yükümlülüğü kaldırılabilir.

III. Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinde Ele Alınacak Spesifik Konular

761. Komite, denetim otoritelerinin denetimsel inceleme sürecini yerine getirirken bilhassa odaklanmaları gereken birçok önemli konu belirlemiştir. Bu konular doğrudan P1 kapsamında ele alınmayan önemli riskleri ve denetim otoritelerinin P1'in bazı unsurlarının uygun şekilde fonksiyon göstermesini sağlamak amacıyla gerçekleştirdikleri önemli değerlendirmeleri içermektedir.

A. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski

762. Komite, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin sermaye ile desteklenmeye değer, potansiyel olarak önemli bir risk olduğuna olan inancını korumaktadır. Bununla birlikte, gerek sektörden ulaşan görüşler gerekse de Komite tarafından gerçekleştirilen ilave çalışmalar, bu riskin doğası ve riskin izlenmesine ve yönetilmesine yönelik süreçler itibariyle uluslararası aktif bankalar arasında önemli derecede heterojenliğin bulunduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Komite, bu tespitlerin ışığında bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin Uzlaşımın P2 kısmında ele alınmasının daha uygun olacağı sonucuna varmıştır. Bununla birlikte, kendi bankacılık sektöründe bu riskin doğası ve riski izleme ve ölçüm yöntemleri konularında yeterli düzeyde homojen bir yapının bulunduğunu düşünen denetim otoriteleri bu risk için de zorunlu bir asgari sermaye yükümlülüğü tesis edebilirler.

763. Faiz oranı riskine ilişkin yeniden gözden geçirilmiş rehber bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin ölçülmesinde ve denetim otoritesince gerekli tedbirlerin alınmasında bankaların içsel sistemlerinin esas araç olmasını benimsemektedir. Bankalar, denetim otoritelerinin tüm bankalar için gerçekleştirdiği faiz oranı riski tutarlarının izlenmesine yönelik faaliyetlerini kolaylaştırmak amacıyla, kendi içsel ölçüm sistemlerinin sermayeyle ilişkili ekonomik değer olarak ifade ettiği ve standart faiz oranı şokları kullanarak ulaştığı sonuçlarını denetim otoritelerine sunmak zorunda kalabileceklerdir.

764. Denetim otoriteleri, bankaların faiz oranı risklerinin seviyesi ile orantılı olarak sermaye bulundurmadıklarını belirlemeleri halinde, bankadan risklerini azaltmasını, ilave bir sermaye tutmasını veya bu ikisinin karışımı tedbirleri almasını istemek zorundadır. Denetim otoriteleri, Faiz Oranı Riskinin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Prensipler dokümanında yer verilen standart faiz oranı şokunun (200 baz puan) veya bunun eşitinin uygulanması neticesinde ekonomik değeri birinci kuşak ve ikinci kuşak sermayelerinin toplamının %20'sinden fazla azalan bankaların (outlier banks) sermayelerinin yeterliliğine bilhassa dikkat etmelidir.

B. Kredi Riski

1. IRB Yaklaşımları Altında Stres Testleri

765. Banka, P1 gereksinimlerine ve P1 IRB asgari yükümlülüklerinin (paragraf 434'den 437'e kadar olan bölümde yer verilmektedir) bir parçası olarak gerçekleştirilen kredi riski stres testlerinin sonuçlarına göre (bir yetersizlik belirlenmiş ise) uygun düzeyde yeterli sermaye bulundurulmasını sağlamalıdır. Denetim otoriteleri stres testinin nasıl gerçekleştirildiğini incelemek isteyebilirler. Dolayısıyla, stres testinin sonuçları bankanın P1 asgari yasal sermaye rasyolarının üzerinde sermaye ile faaliyette bulunabileceğine ilişkin beklentilere doğrudan katkıda bulunacaktır. Denetim otoriteleri, bir bankanın bu amaçlar için yeterli sermayesinin bulunup bulunmadığını göz önünde bulunduracaktır. Sermaye konusunda bir eksikliğin bulunması halinde denetim otoritesi gerekli şekilde tedbir alacaktır. Bu kapsamda alınan tedbirler bankanın risklerini azaltmasını ve/veya ilave

sermaye/karşılık bulundurmasını isteme şeklinde gerçekleşecek, dolayısıyla mevcut sermaye kaynakları P1 yükümlülüklerine ilave olarak yeniden hesaplanmış stres testi sonuçlarını karşılayabilecektir.

2. Temerrüdün Tanımı

766. Banka, kendi içsel temerrüt olasılığı (PD) ve/veya temerrüt halinde kayıp (LGD) ve temerrüt halinde risk tutarı (EAD) hesaplamaları için referans temerrüt tanımını kullanmak zorundadır. Bununla birlikte, paragraf 454'de detayları verildiği gibi, ülke denetim otoriteleri referans temerrüt tanımının kendi yetki ve görev sahası içerisinde ne şekilde ifade edileceğine ilişkin bir rehber yayınlayacaklardır. Denetim otoriteleri, her bir bankanın referans temerrüt tanımı konusundaki uygulamalarını ve bunun sermaye gereksinimleri üzerine etkisini değerlendireceklerdir. Denetim otoriteleri, bilhassa 456'ncı paragrafta göre (harici verilerin kullanılması veya referans temerrüt tanımına tam uygun olmayan tarihi içsel veriler) referans temerrüt tanımından sapmaların etkisi üzerine odaklanacaklardır.

3. Artık (Kalıntı) Risk

767. Uzlaş, bankaların kredi riskini veya karşı taraf riskini teminat, garanti veya kredi türevleri ile netleştirmelerine izin vermek suretiyle sermaye gereksiniminin azaltılmasına imkân vermektedir. Bankalar kredi riskini azaltmak için kredi riski azaltımı (CRM) teknikleri kullanırken, bu tekniklerin kullanılması riskin bütünündeki azalmanın daha az etkili olmasına neden olabilmektedir. Bundan dolayı, bankaların karşı karşıya bulunduğu bu riskler (yasal risk, sözleşme riski ya da likidite riski gibi) denetim otoritesi tarafından ele alınır. Bu tür risklerin ortaya çıkması halinde, P1'de yer alan asgari yükümlülüklerin yerine getirilmiş olması dikkate alınmaksızın, banka kendisini riskin doğduğu tarafa karşı beklentilerinin de üzerinde bir kredi riski tutarı ile karşı karşıya bulabilir. Bu risklere örnek olarak şunlar verilebilir:

- Alınan teminatın zamanında müsadere veya likidite edilememesi (karşı tarafın temerrüde düşmesi halinde),
- Garantörün ödeme yapmayı reddetmesi veya geciktirmesi.
- Hukuki geçerliliği araştırılmamış kredi dokümanlarının istenilen hukuki sonucun elde edilmesinde etkisiz kalması.

768. Dolayısıyla, denetim otoriteleri, bankalardan bu kalıntı risklerini kontrol edebilmek amacıyla yazılı hale getirilmiş uygun CRM politika ve prosedürlerine sahip olmalarını isteyecektir. Bankadan bu politika ve prosedürlerini denetim otoritesine göndermesi ve bunların uygunluğunu, etkililiğini ve kullanımını düzenli olarak incelemesi istenebilir.

769. Banka, CRM politika ve prosedürlerinde sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında kredi riski azaltımı aracının değerinin P1'de izin verildiği şekliyle tamamının dikkate alınmasının uygun olup olmadığını göz önünde bulundurmak ve CRM yönetimi politikalarının ve prosedürlerinin benimsediği sermaye avantajının düzeyi ile uyumlu olduğunu göstermek zorundadır. Denetim otoriteleri, bankanın bu politika ve prosedürlerin sağlamlığı, güvenilirliği, uygunluğu veya bunlara ilişkin uygulamalar konusunda tatmin olmamaları halinde, bankadan gerekli düzeltici tedbirlerin alınmasını veya CRM prosedürlerindeki yetersizliklerin otoritenin istediği doğrultuda düzeltilinceye kadar bu yetersizlikler nedeniyle ortaya çıkan kalıntı riskler için ilave sermaye bulundurmasını isteyebilirler. Denetim otoriteleri bankaları aşağıda yer alan konularda yönlendirebilirler:

- Elde tutma süreleri, denetimsel kesintiler/ilaveler (haircut) ya da volatiliteye (benimsenen iskontolama yaklaşımındaki) ilişkin varsayımlarda gerekli ayarlamaların yapılması,
- Kredi riski azaltımı araçlarının tamamından daha azının dikkate alınması (tüm kredi portföyü veya belirli ürün kolları için),
- Belirli bir miktarda ilave sermaye bulundurulması.

4. Kredi Yoğunlaşması Riski

770. Risk yoğunlaşması (temerküzü), bir risk tutarının veya grup halindeki risk tutarlarının bankanın sağlığını ve esas faaliyetlerini yürütebilme kabiliyetini tehdit edebilecek derecede yüksek (bankanın sermayesi, toplam aktifleri veya bütüncül risk seviyesi ile orantılı olarak) zararlara neden olabileme potansiyelidir. Risklerin yoğunlaşması, bankaların karşılaştıkları büyük sorunların en önemli nedeni durumundadır.

771. Risk yoğunlaşmaları bankaların aktiflerinde, pasiflerinde ya da bilanço dışı kalemlerinde, işlemlerin yürütülmesi veya gerçekleştirilmesi (ürün ya da hizmet) esnasında veya bu geniş kategorilerdeki risk tutarlarının farklı kombinasyonları şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Kredilendirme faaliyeti birçok bankanın en temel faaliyeti olduğundan kredi riski yoğunlaşmaları sıklıkla banka içerisindeki en önemli risk yoğunlaşmasını oluşturmaktadır.

772. Kredi riski yoğunlaşması, doğası gereği, özellikle stres dönemlerinde yoğunlaşmayı meydana getiren her bir tarafın kredibilitesi üzerinde olumsuz etkiye sahip bulunan ortak veya birbiri ile ilişkili (korele) risk faktörlerine dayanmaktadır. Bu tür yoğunlaşmalar kredi riski için P1'deki sermaye hesaplanmasında ele alınmamaktadır.

773. Bankalar, kredi riski yoğunlaşmalarının tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi için etkili iç politikalara, sistemlere ve kontrollere sahip olmalıdır. Bankalar, P2 kapsamında gerçekleştirecekleri sermaye yeterliliği değerlendirmesinde kredi riski yoğunlaşmalarının boyutunu da doğrudan doğruya ele almalıdır. Bu politikalar bankanın maruz bulunabileceği farklı türdeki kredi riski yoğunlaşmalarını da kapsmalıdır. Bu yoğunlaşmalar:

- Bireysel bir kredi müşterisine veya birbiriyle ilişkili grup halindeki müşterilere yönelik önemli risk tutarları. Birçok ülke uygulamasında, denetim otoriteleri bu türdeki risk tutarlarına benzer şekilde büyük kredi limiti olarak adlandırılan bir sınır belirlemektedir. Bankalar, bir grup olarak tüm büyük kredilerin yönetimi ve kontrolü için bir toplam limit belirleyebilirler.
- Aynı sektörde veya coğrafi bölgede bulunan kredi müşterilerine yönelik kredi tutarları.
- Finansal performansı aynı faaliyete veya ticari mala dayanan kredi müşterilerine yönelik kredi tutarları.
- Bankanın CRM faaliyetlerinden kaynaklanan dolaylı kredi tutarları (tek bir teminat türüne veya tek bir taraf tarafından sağlanan kredi korunmasına yönelik risk tutarları gibi).

774. Bankanın kredi riski yoğunlaşmalarının yönetimine ilişkin yaklaşımı açık bir şekilde yazılı hale getirilmeli ve banka için uygun bir kredi riski yoğunlaşması tanımını, bu yoğunlaşmaların ve bunlara ilişkin limitlerin nasıl hesaplandığını içermelidir. Limitler bankanın sermayesi, toplam aktifleri ya da yeterli ölçütlerin bulunması halinde kapsamlı risk düzeyi ile ilişkili olarak tanımlanmalıdır.

775. Banka yönetimi, bankanın büyük kredi riski yoğunlaşmaları için düzenli aralıklarla stres testi yapmalı ve bu testlerin sonuçlarını bankanın performansını olumsuz bir şekilde etkileyebilecek piyasa koşullarındaki potansiyel değişmelerin belirlenmesi ve bunlar için gerekli yönetim tedbirlerinin alınabilmesi için değerlendirmeye tabi tutmalıdır.

776. Banka, kredi riski yoğunlaşmaları ile ilgili olarak, Komitenin "*Kredi Riskinin Yönetimine İlişkin Prensipler (Eylül 2000)*" dokümanına ve bu dokümanın eklerinde daha detaylı yer alan rehber uyumu sağlamalıdır.

777. Denetim otoriteleri, faaliyetleri esnasında bankanın kredi riski yoğunlaşmalarının büyüklüğünü, bunların ne şekilde yönetildiğini ve P2 kapsamında gerçekleştirilen içsel sermaye yeterliliği değerlendirmesinde dikkate alınma derecesini değerlendirmelidirler. Bu değerlendirmeler, bankanın stres testi sonuçlarının gözden geçirilmesini de içermelidir. Denetim otoriteleri, bankanın kredi riski yoğunlaşmalarından kaynaklanan risklerinin banka tarafından yeterli düzeyde ele alınmaması halinde gerekli tedbirleri almalıdır.

C. Operasyonel Risk

778. Operasyonel riskler için sermaye tahsisinde kullanılan yöntemler olan Temel Gösterge Yaklaşımı ve Standart Yaklaşımlarda kullanılan brüt gelir, bankanın operasyonel risk tutarı için sadece yaklaşık bir göstergedir ve bazı durumlarda (düşük marjla çalışan veya karlılığı düşük bankalar gibi bankalar için) operasyonel risk için gerekli sermayenin gereğinden düşük olarak hesaplanmasına neden olmaktadır. Komitenin "*Operasyonel Riskin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Güvenilir Uygulamalar (Şubat-2003)*" başlıklı dokümanında işaret edildiği gibi, denetim otoritesi bankanın P1 kapsamında hesapladığı sermaye gereksiniminin bankanın operasyonel risk tutarı konusunda (örneğin benzer büyüklükteki ve benzer faaliyetlere sahip bankalarla karşılaştırıldığında) tutarlı bir bilgi verip vermediğini dikkate alması gerekmektedir.

IV. Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinin Diğer Unsurları

A. Denetim Otoritesinin Şeffaflığı ve Hesap Verebilirliği

779. Bankaların denetimi kesin sonuçları olan bir bilim değildir. Dolayısıyla denetim otoritesinin incelemesi süreci içerisinde ihtiyari unsurların olması kaçınılmazdır. Denetim otoriteleri sorumluluklarını şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde yerine getirmeye dikkat etmek zorundadır. Denetim otoritelerinin bankaların içsel sermaye değerlendirmelerinin gözden geçirilmesinde kullanacakları ölçütleri kamuya açıklamaları gereklidir. Denetim otoritesi, hedef ve tetik rasyoların belirlenmesi ya da asgari yasal sermayenin üzerinde sermaye kategorilerinin tanımlanmasını benimsemesi halinde bunları gerçekleştirme göz önünde bulunduracağı etkenleri kamuya açıklamalıdır. Bir banka için sermaye gereksiniminin asgari düzeyin üzerinde belirlenmesi halinde, denetim otoritesi bu gereksinimin ortaya çıkmasına neden olan bankaya özgü risk karakteristiği ve gerekli düzeltici tedbir konusunda bankaya açıklama yapmalıdır.

B. Artan Sınır Ötesi İletişim ve İşbirliği

780. Büyük bankacılık işletmelerinin etkili denetimi, sektör katılımcıları ve denetim otoriteleri arasında yakın ve sürekli bir diyalogun bulunmasını gerektirmektedir. Buna ilave olarak, Uzlaş

özellikle karmaşık uluslararası bankacılık gruplarının sınır ötesi denetimi için denetim otoriteleri arasında güçlü bir işbirliğini gerektirecektir.

781. Uzlaş, ulusal denetim otoritelerinin yurtçindeki kuruluşların düzenlenmesine ilişkin yasal sorumluluklarını veya mevcut Basel Komitesi standartlarında belirlenen konsolide denetime ilişkin yapmış olduğu anlaşmalarını değiştirmeyecektir. Ana ülke denetim otoritesi Uzlaşının bankacılık grubuna konsolide bazda uygulanmasının gözetiminden, ev sahibi ülke denetim otoriteleri ise kendi ülkelerinde faaliyette bulunan kuruluşların denetiminden sorumludur. Düzenlemelere uyum yükünün azaltılması ve yasal düzenleme arbitrajından kaçınılabilmesi için, bir banka için grup düzeyinde kullanılan yöntem ve izin süreçleri ev sahibi ülke denetim otoritesi tarafından (yerel otoritenin getirdiği yükümlülüklerin yeterli düzeyde yerine getirilmesi halinde), yerel düzeyde kabul edilebilecektir. Denetim otoriteleri, bankalar üzerindeki uygulama yükünün azaltılabilmesi ve denetim kaynaklarının korunabilmesi için gereksiz ve koordinasyonsuz izin ve yetkilendirme işlemlerinden mümkün olduğunca kaçınmalıdırlar.

782. Uzlaşının uygulanmasında, denetim otoriteleri, birden fazla ülkede faaliyet gösteren ve önemli düzeyde sınır ötesi faaliyeti bulunan bankacılık gruplarına ana ülke ve ev sahibi ülke denetim otoritelerinin her birinin rollerini bildirmelidir. Ana ülke denetim otoritesi bu koordinasyon çalışmalarına ev sahibi ülke denetim otoritesi ile koordinasyon halinde liderlik edecektir. Aynı ayrı denetim rollerinin iletilmesinde, denetim otoriteleri mevcut yasal sorumluluklarının değişmediği konusunun aydınlatılmasına özen göstereceklerdir.

783. Komite, denetim otoriteleri arasındaki uluslararası işbirliği için önemli bir temel olarak uluslararası aktif bankalar için karşılıklı tanıma konusunda pragmatik bir yaklaşımı desteklemektedir. Bu yaklaşım, uluslararası aktif bankaların ülkelerdeki bağlı kuruluşları söz konusu olduğunda ortak sermaye yeterliliği yaklaşımlarının tanınmasını ve aynı zamanda bağlı ortaklıklarının aşırı düzenleme yüküyle karşı karşıya kalmaması için ana ülke ve ev sahibi ülkenin ulusal sermaye yeterliliği düzenlemeleri arasındaki farklılıkların en aza indirilmesinin arzu edilebilirliğini ima etmektedir.

V. Menkul Kıymetleştirme için Denetim Otoritesinin İncelemesi Süreci

784. Bankaların sermaye yeterliliklerinin belirlenmesi esnasında işlemlerinin ekonomik boyutunu göz önünde bulundurmalarına ilişkin P1 prensibinin ötesinde, denetim otoriteleri gerekli gördüklerinde bankaların bu konuyu yeterince dikkate alıp almadıklarını da izlemeye tabi tutacaklardır. Sonuç olarak, belirli menkul kıymetleştirme tutarlarına yönelik yasal sermaye uygulamaları, özellikle genel sermaye yükümlülüğünün bankanın maruz bulunduğu riskleri doğru ve yeterli bir biçimde yansıtamadığı durumlarda Uzlaşının P1'inde belirtilenlerden farklılık arz edebilecektir.

785. Diğer hususların yanında denetim otoriteleri, sermaye ihtiyacının risk profili ile ilişkilendirilip ilişkilendirilmediğinin belirlenebilmesi için (ikame edici hükümler gibi) bankanın sermaye ihtiyacına ilişkin olarak gerçekleştirdiği kendi değerlendirmesini ve bu değerlendirmenin sermayenin hesaplanması ile birlikte belirli işlemlerin dokümantasyonuna nasıl yansıtıldığını gözden geçirebilirler. Denetim otoriteleri, bankaların ekonomik sermaye hesaplamalarında vade uyumsuzluğu konusunu ellerinde bulundurdukları pozisyonlarla ilişkili olarak ele alış biçimlerini de gözden geçireceklerdir. Denetim otoriteleri izleme faaliyetlerinde özellikle bankaların işlemlerindeki vade uyumsuzluklarının sermaye yükümlülüğünün suni olarak azaltılması için yapılandırılmasına karşı uyanık bulunmalıdırlar. Denetim otoriteleri bunlara ilave olarak, bankanın aktifleri arasındaki gerçek korelasyonun ekonomik sermaye değerlendirmesi ile bunun sermayenin hesaplanmasına nasıl yansıtıldığını gözden geçirebilirler. Denetim otoritesi bankanın yaklaşımını yeterli bulmadığı

takdirde gerekli tedbirleri alacaktır. Bu kapsamda alınabilecek tedbirler, menkul kıymetleştirmenin dayandığı varlığa ilişkin sermaye avantajının ortadan kaldırılması veya azaltılması veya menkul kıymetleştirmeden kaynaklanan risk tutarlarına ilişkin sermaye yükümlülüğünün artırılmasını içerebilir.

A. Risk Transferinin Büyüklüğü ve Önem Derecesi

786. Menkul kıymetleştirme işlemleri kredi riskinin transfer edilmesinden başka amaçlarla da gerçekleştirilebilir. Bu durumda bile sınırlı bir kredi riski transferi söz konusu olabilecektir. Diğer taraftan, menkul kıymetleştirmeyi gerçekleştiren bankanın sermaye yükümlülüğünde indirim imkânını elde edebilmesi için menkul kıymetleştirme ile gerçekleştirilen risk transferinin ulusal denetim otoritesi tarafından önemli olarak kabul edilmesi zorunludur. Denetim otoritesi risk transferinin yetersiz olduğunu veya mevcut olmadığını kabul ederse, bankadan P1’de belirlenen sermaye yeterliliğinden daha yüksek bir sermaye yeterliliği uygulamasını isteyebilir ya da alternatif olarak bankanın menkul kıymetleştirmeden elde edeceği sermaye avantajlarını geçersiz sayabilir. Dolayısıyla, elde edilecek sermaye avantajı etkili bir şekilde transfer edilen kredi riski tutarına karşılık gelecektir. Aşağıda örneğin önemli tutarlarda riskin bankada kalması veya yeniden satın alınması, menkul kıymetleştirme ile transfer edilecek risk tutarları arasından kendisine uygun olanın seçilmesi (cherry picking) gibi denetim otoritelerinin risk transferinin derecesine ilişkin kaygılarıyla ilgili örneklere yer verilmektedir.

787. Önemli miktardaki menkul kıymetleştirme tutarlarının bankada bırakılması veya yeniden satın alınması, menkul kıymetleştirmeyi gerçekleştirenin (originator) elinde bulundurduğu riskin oranına bağlı olarak, kredi riskinin transfer edilmesi amacıyla menkul kıymetleştirme gerçekleştirme amacını zayıflatabilecektir. Özellikle, denetim otoriteleri bankadan kredi riskinin ve havuzun nominal değerinin önemli bir bölümünün en az bir bağımsız üçüncü kişiye başlangıç olarak veya sürekli olarak transfer etmesini bekleyebilirler. Bankaların piyasa yapıcılığı amacıyla riski geri satın almaları halinde, denetim otoriteleri menkul kıymetleştirmeyi gerçekleştiren tarafın örneğin menkul kıymetleştirme işleminin tüm dilimini değil ancak belirli bir bölümünü geri satın almasını uygun bulabilirler. Denetim otoriteleri pozisyonların piyasa yapıcılığı amacıyla satın alınması halinde, bu pozisyonların uygun bir süre içerisinde geri satılmasını dolayısıyla ilk baştaki risk transferi amacına bağlı kalınmasını bekleyebileceklerdir.

788. Önemsiz bir risk transferi gerçekleştirilmesinin bir diğer göstergesi ise, özellikle iyi nitelikli derecelendirilmemiş risk tutarları ile ilişkili ise, daha kötü nitelikli derecelendirilmemiş aktifler ile menkul kıymetleştirme işleminin dayandığı risk tutarlarına iliştilmiş kredi riskinin büyük bir bölümünün menkul kıymetleştirme işlemini gerçekleştirenin üzerinde kalmasıdır. Bununla ilişkili olarak ve denetimsel inceleme sürecinin sonucuna bağlı olarak, denetim otoritesi belirli bazı risk tutarları için sermaye yükümlülüğünün artırılmasını veya bankadan bulundurmasını istediğini sermaye tutarının yükseltilmesini isteyebilir.

B. Piyasadaki Yenilikler

789. Menkul kıymetleştirme işlemi için gerekli asgari sermaye yükümlülüğü bu işlemde kaynaklanan tüm potansiyel hususları ele alamayacağından, denetim otoritelerinden menkul kıymetleştirme işlemi ile ilgili olarak ortaya çıkan yeni özellikleri de göz önünde bulundurması beklenmektedir. Bu tür değerlendirmeler, yeni özelliklerin kredi riski transferi üzerine olası etkilerinin gözden geçirilmesini içerebilecek ve uygun durumlarda denetim otoritelerinden P2 kapsamında gerekli tedbirleri alması beklenecektir. Piyasada ortaya çıkan yeniliklerin dikkate alınması için P1 kapsamında bir yaklaşım formüle edilebilir. Bu tür bir yaklaşım bir dizi operasyonel yükümlülükler ve/veya belirli bir sermaye uygulaması şeklini alabilir.

C. Dolaylı Destek (Sözleşmeye Bağlı Olmayan) İçin Karşılık

790. Bir işlemin gerçekleşmesi için verilen destek sözleşmeye bağlı (menkul kıymetleştirilen bir işlemin başlangıcında sağlanan kredi destekleri gibi) veya sözleşmeye bağlı olmayan (dolaylı destek) birçok farklı şekilde gerçekleşebilir. Örneğin, sözleşmeye bağlı destek borç tutarını aşan teminatlandırmayı, kredi türevlerini, spread (fark) hesaplarını, sözleşmeye bağlı olarak kefilin parayı ödeme yükümlülüğünü, ikincil senetleri, belirli bir dilim için sağlanan kredi riski azaltımı araçlarını, komisyon ve ücret ya da faiz gelirlerinin önem derecesinin düşürülmesi ya da marjin gelirlerinin daha geç ödenmesini, ilk arzın yüzde onunun üzeri için tamamen kapatma (clean up) ödeme çağrısını içerebilir. Dolaylı destek örnekleri ise kalitesi bozulmaya başlamış kredilerin orijinal havuzundan satın alınmasını, iskonto edilmiş kalitesi bozulmaya başlamış kredilerin menkul kıymetleştirilmiş kredi havuzuna satılmasını, orijinal kredi tutarlarının piyasa fiyatının üzerinde bir fiyatla satın alınmasını veya bu kredilerdeki bozulmaya göre ilk kayıp pozisyonunun artırılmasını içerebilir.

791. Sözleşmeye dayalı kredi desteklerine (kreditinin güçlendirilmesi için) karşın, dolaylı (veya sözleşmeye bağlı olmayan) bir desteğin sağlanması denetim otoritesinin dikkatinin bu konuya daha çok odaklanmasını gerektirmektedir. Geleneksel menkul kıymetleştirme yapıları için dolaylı desteğin sağlanması uyum sağlandığında bankalara menkul kıymetleştirilmiş varlıklarını yasal sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasından muaf tutmalarına izin veren "clean break" kriterini zayıflatmaktadır. Sentetik menkul kıymetleştirme yapılarında ise dolaylı destek risk transferinin önemliliğini ortadan kaldırmaktadır. Dolaylı destek sağlamakla bankalar piyasaya riskin hala kendi üzerlerinde bulunduğu ve transfer edilmediği mesajını vermektedir. Dolayısıyla, bankanın sermaye hesaplaması gerçek riski olduğundan düşük olarak ele almaktadır. Bundan dolayı, bankanın dolaylı destek sağlaması halinde ulusal denetim otoritelerinin bu konuda gerekli tedbirleri almaları beklenmektedir.

792. Bankanın, bir menkul kıymetleştirme işlemine dolaylı destek sağladığı tespit edildiğinde, menkul kıymetleştirmeye temel teşkil eden tutarlar için bir menkul kıymetleştirme işlemi gerçekleşmemiş gibi bankadan sermaye buldurması istenecektir. Ayrıca, bankanın sözleşmeye bağlı olmadan dolaylı destek sağlandığının tespit edildiğinin ve bu nedenle (yukarıda yer verildiği üzere) sermaye yükümlülüğünde artış meydana geldiğinin banka tarafından kamuya açıklanması istenecektir. Amaç, bankaların kredi riskine maruz buldukları krediler için sermaye buldurmalarının sağlanması ve herhangi bir sözleşmeye dayanmayan destek sağlamaktan vazgeçirilmesidir.

793. Bir bankanın birden fazla defa dolaylı destek sağladığının belirlenmesi halinde, bankadan ihlallerini kamuya açıklayarak kamuyu bilgilendirmesi istenecektir ve denetim otoriteleri aşağıda yer alan bir ya da birden fazla tedbiri de içerebilecek ancak bunlarla sınırlı olmaksızın gerekli tedbirleri alacaktır:

- Bankanın ulusal denetim otoritesince belirlenecek bir süre için menkul kıymetleştirilmiş varlıklar için sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında söz konusu olan avantajları elde etmesi engellenebilir.
- Banka bunlar için bir taahhüt altına girmiş olsa bile bankadan tüm menkul kıymetleştirilen varlıkları için işlemin dayalı olduğu varlıkların risk ağırlıklarına bir dönüşüm katsayısı uygulanması suretiyle sermaye buldurması istenebilir.
- Bankadan sermaye yeterliliği hesaplamalarında tüm menkul kıymetleştirilmiş varlıkları bilançoda yer alıyormuş gibi işlem gerçekleştirmesi istenebilir.

- Ulusal denetim otoritesince bankadan asgari riske dayalı sermaye rasyolarının üzerinde yasal sermaye bulundurması istenebilir.

794. Denetim otoriteleri dolaylı desteğin belirlenmesi konusunda çok dikkatli olacaklar ve bunun etkilerinin azaltılması için gerekli denetimsel tedbirleri alacaklardır. İnceleme süresince bankanın planlanmış menkul kıymetleştirme işlemlerinden kaynaklanan sermaye avantajından faydalanması yasaklanabilir. Ulusal denetim otoritesinin bu konudaki tutumunun amacı, bankanın dolaylı destek sağlama konusundaki davranışının değiştirilmesi ve bankanın sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerinin ötesinde taahhütlere girmesine yönelik istekliliğine ilişkin piyasa algılamasının düzeltilmesi olacaktır.

D. Menkul Kıymetleştirme Teknikleri Nedeniyle Ortaya Çıkan Riskler

795. Denetim otoriteleri, genel olarak kredi riski azaltımı tekniklerinde olduğu gibi, bankaların kredi korumasına yaklaşımlarının uygunluğunu gözden geçireceklerdir. Denetim otoriteleri menkul kıymetleştirmelerle ilgili olarak, özellikle, kabul edilen korumanın ilk kayıp kredi güçlendiricilerine (first loss credit enhancements) karşı amaca uygunluğunu gözden geçireceklerdir. Bu pozisyonlarda, beklenen kayıp riskin önemli bir unsuru olmayacak ve risk fiyatlandırma yoluyla korumayı satın alanda kalacaktır. Dolayısıyla, denetim otoriteleri bankalardan ekonomik sermayenin belirlenmesinde politikalarının bu hususu göz önünde bulundurmasını bekleyecektir. Denetim otoriteleri, benimsenen korunma yaklaşımının yeterli olduğuna kanaat getirmemişlerse bu konuda gerekli tedbirleri alacaklardır. Bu amaçla alınabilecek tedbirler belirli bir işlem veya işlem grubu için sermaye yükümlülüğünün artırılmasını da içerebilecektir.

E. Ödeme Çağrısı Karşılıkları

796. Denetim otoriteleri bir bankadan, bankanın menkul kıymetleştirme işlemine veya kredi korumasına ilişkin olarak erken ödeme çağrısı yapmasına (bu işlem bankanın kayıp tutarını artıracaksa veya işlemin dayandığı kredi tutarlarının kalitesinde bozulmaya neden olarsa) imkân sağlayacak sözleşme hükümlerini kullanmamasını beklemektedir.

797. Yukarıda yer verilen genel prensibin yanında, denetim otoriteleri bankadan yalnızca ekonomik iş amaçları doğrultusunda (örneğin kullanılan kredilerin sürdürülmesinin maliyetinin işlemin dayandığı kredinin sağladığı faydayı aştığında) tamamen kapama (clean-up) ödeme çağrısını uygulamaya koymalarını beklemektedir.

798. Denetim otoriteleri, ulusal tercihlere bırakılmakla birlikte, bir bankanın ödeme çağrısı işlemini gerçekleştirmesinden evvel bir inceleme yapmayı gerekli görebilirler. Bu incelemenin şu hususları dikkate alması beklenebilir:

- Bankanın ödeme çağrısı işlemine ilişkin kararının rasyonelliği ve
- Ödeme çağrısı işleminin gerçekleştirilmesinin bankanın yasal sermaye yeterliliği rasyosu üzerindeki etkisi.

799. Denetim otoritesi gerektiğinde bankanın risk profiline ve mevcut piyasa koşullarına bağlı olarak bankadan bu işlemi takip eden bir işleme girmesini isteyebilir.

800. Zamana bağlı ödeme çağrılarında, geri çağırma tarihi olarak işlemin dayandığı menkul kıymetleştirme tutarlarının durasyonundan veya ağırlıklı ortalama sürelerinden daha geç bir tarih belirlenmelidir. Bundan dolayı denetim otoriteleri, sermaye piyasası menkul kıymetleştirme işleminin peşin olarak ödenmiş batık maliyetlerinin (up-front sunk costs) bulunması gibi

durumlarda, en erken ödeme çağrısı tarihinin belirlenebilmesi için belirli bir asgari sürenin geçmesi koşulunu getirebilirler.

F. Erken İtfalar

801. Denetim otoriteleri, bankaların dönen canlı kredi imkânlarına ilişkin menkul kıymetleştirme işlemlerinden kaynaklanan risklerin içsel olarak nasıl ölçüldüğünü, izlendiğini ve yönetildiğini; risk ve bu tür işlemlerin erken itfa olasılığına ilişkin bir değerlendirmeyi de içerecek şekilde incelemelidirler. Denetim otoriteleri bankaların asgari olarak canlı menkul kıymetleştirmelerden kaynaklanan kredi riskinin ekonomik boyutu için gerçekleştirilecek ekonomik sermaye tahsisinde uygun yöntemler kullanmalarını sağlamalı ve bankaların bir erken itfanın olma olasılığını ele alan ve programlanan itfalarla birlikte erken itfalara ilişkin çıkarımlara da yer veren yeterli acil durum sermaye ve likidite planlarının bulunmasını sağlamalıdır. Bunlara ilave olarak, acil durum sermaye planı, erken itfa halinde bankanın P1 sermaye yükümlülüklerinden daha yüksek seviyelerde sermaye yükümlülüğü ile karşı karşıya kalma olasılığını da ele almalıdır.

802. Birçok erken itfa tetikleyicilerinin pozitif fark (excess spread) seviyelerine bağlanması nedeniyle, bu seviyeleri etkileyen etkenlerin menkul kıymetleştirmeye konu banka tarafından mümkün olduğunca (bakınız 790'dan 794'e kadarki dolaylı destek konusundaki paragraflar) iyi anlaşılması, izlenmesi ve yönetilmesi gereklidir. Örneğin pozitif farkı etkileyen aşağıdaki etkenler genellikle göz önünde bulundurulmalıdır:

- Temel teşkil eden esas alacak hesaplarına ilişkin olarak borçlular tarafından yapılan faiz ödemeleri;
- Esas borçlular tarafından yapılan diğer ücret ve komisyon ödemeleri (geç ödeme ücreti, nakit avansı ücretleri, limit aşım ücretleri gibi);
- Brüt masraflar (zarar olarak kaydedilen);
- Anapara ödemeleri;
- Zarar olarak kaydedilmiş kredilerden yapılan tahsiller;
- Değiştirmeden elde edilen gelir (interchange income);
- Yatırımcıların sertifikalarına yapılan faiz ödemeleri;
- İflas oranları, faiz oranı hareketleri, işsizlik oranları gibi makro ekonomik etkenler vb.

803. Bankalar, portföy yönetimindeki veya iş stratejilerindeki değişimlerin pozitif fark ve bir erken itfa olayının gerçekleşmesi ihtimali üzerine olabilecek etkilerini de göz önünde bulundurmalıdırlar. Örneğin, düşük finansman ücretleri veya yüksek masraflarla sonuçlanan pazarlama stratejilerindeki veya aracılık yüklenimlerindeki (underwriting) değişiklikler, pozitif fark seviyelerinin azalmasına ve bir erken itfa olayının gerçekleşme ihtimalinin yükselmesine neden olabilir.

804. Bankalar havuz performansını daha iyi anlayabilmek için statik havuz nakit toplama analizleri (static pool cash collections analyses) ve stres testleri gibi teknikleri kullanmalıdırlar. Bu teknikler, ters eğilimlere veya potansiyel ters etkilere dikkatleri çekebilecektir. Bankalar acil bir şekilde ters veya beklenmedik değişikliklere yanıt verebilmek için gerekli politikalara sahip olmalıdırlar. Denetim otoriteleri bu politikaların yeterli olmadığına kanaat getirmeleri halinde gerekli tedbirleri alacaklardır. Bu amaçla alınabilecek tedbirler, bunlarla sınırlı kalmamak üzere, bankayı bu amaca tahsis edilmiş bir likidite hattı bulmasına veya erken itfa kredi dönüştürme faktörünün değerinin yükseltilmesine yönlendirmeyi, dolayısıyla bankanın sermaye yükümlülüklerinin artırılmasının sağlanması tedbirlerini içerebilir.

805. P1'da ele alınan erken itfa nedeniyle getirilen sermaye yükümlülüğü bir erken itfa olayı ile ilişkili olarak örneğin pozitif farkın potansiyel kayıpları karşılayamaması gibi, denetim otoritesinin potansiyel endişelerine işaret edilmesi anlamında kullanılırken, bu bölümde ele alınan politikalar ve izlemeler, pozitif farkın belirli bir seviyesinin yalnız başına, esas alınan kredilerden oluşturulan havuzun kredi performansının mükemmel bir göstergesi olmadığını benimsemektedir. Bazı durumlarda, örneğin, seviyelerinde meydana gelebilecek çok hızlı bir düşüş pozitif farkın kredilerin kalitesindeki zaman içindeki bozulmayı gösteren bir gösterge işlevi görmesine engel olabilecektir. Bunun da ötesinde, pozitif farkı seviyeleri tetik seviyelerin oldukça üzerinde bir noktada bulunmasına rağmen, denetim otoritesinin dikkatini çeken derecede yüksek bir volatilité gösteriyor olabilir. Buna ilave olarak, pozitif fark seviyeleri finansman ücretlerinin yeniden fiyatlandırıldığı oranla yatırımcıların sertifika oranları arasındaki oran uyumsuzluğu gibi kredi riskiyle ilişkisiz bir takım nedenlerden dolayı da dalgalanabilir. Pozitif farktaki olağan dalgalanmalar farklı sermaye yükümlülüğü doğurmasına rağmen denetim otoritesinin dikkatini yoğunlaştırmasını gerektirmeyebilir. Bu özellikle, bir bankanın erken itfa kredi dönüştürme faktörlerinin uygulandığı ilk aşamaya giriş ve çıkışında söz konusudur. Diğer taraftan, mevcut pozitif fark seviyeleri portföydeki potansiyel aşınmaların gizlenmesini sağlayacak tedbirler nedeniyle değişmeden korunabilir. Tüm bu nedenlerden dolayı denetim otoriteleri erken itfa özelliği bulunan menkul kıymetleştirme işlemleri konusunda iç yönetim, kontroller ve risk izleme faaliyetlerine özel bir ağırlık vereceklerdir.

806. Denetim otoriteleri, bir bankanın erken itfa olayının gerçekleşme olasılığını ve risklerini izlemeye yönelik sistemlerinin gelişmişlik seviyesinin, bankanın erken itfa provizyonları içeren menkul kıymetleştirme faaliyetlerinin hacmi ve karmaşıklık düzeyi ile uyumlu olmasını beklemektedir.

807. Denetim otoriteleri kontrol edilen itfalar için özel olarak bir bankanın erken itfa durumunda işlem tutarının %90'ına kadar ödemek durumunda kalacağı asgari itfa süresinin belirlendiği süreci de gözden geçirebilirler. Denetim otoritesinin sürecin yeterli olmadığına kanaat getirmesi halinde, belirli bir işlemle ya da işlem grubu ile ilişkilendirilen dönüştürme faktörünün artırılması benzeri gerekli tedbirleri alacaktır.

Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinde Ele Alınan Konulara İlişkin Olarak Basel Bankacılık Denetim Komitesince Yayımlanan Dokümanlar:

1. Piyasa Riskinin Sermaye Yeterliliği Uzlaşısına Dahil Edilmesine İlişkin Değişiklik (Kısım B)	Ocak-1996, Nihai Doküman
2. Etkin Bankacılık Denetimi için Temel Prensipler	Eylül-1997, Nihai Doküman
3. Temel Prensipler Yöntemi	Ekim-1999, Nihai Doküman
4. Türev Araçlar için Risk Yönetimi Rehberleri	Temmuz-1994, Nihai Doküman
5. Faiz Oranı Riski Yönetimi	Eylül 1997, Nihai Doküman
6. Elektronik Bankacılık için Risk Yönetimi	Mart 1998, Nihai Doküman
7. İç Kontrol Yapısı	Eylül 1998, Nihai Doküman
8. Bankaların Yüksek Kaldıraçla Çalışan Kuruluşlarla İlişkilerine İlişkin Güvenilir Uygulamalar	Ocak 1999, Nihai Doküman
9. Kurumsal Yönetişimin Güçlendirilmesi	Ağustos 1999, Nihai Doküman
10. Likidite Yönetimine İlişkin Güvenilir Uygulamalar	Şubat 2000, Nihai Doküman
11. Kredi Riskinin Yönetimine İlişkin Prensipler	Eylül 2000, Nihai Doküman
12. FX İşlemlerdeki Mutabakat Riskinin Yönetilmesine İlişkin Denetim Rehberi	Eylül 2000, Nihai Doküman
13. Faiz Oranı Riskinin Yönetimine ve Denetimine İlişkin İlkeler	Ocak 2001, İstisari Doküman
14. Elektronik Bankacılık için Risk Yönetimi İlkeleri	Mayıs 2001, İstisari Doküman
15. Bankalarda İç Denetim ve Denetim Otoritelerinin Denetçilerle İlişkileri	Ağustos 2001, Nihai Doküman
16. Bankalar için Müşteri İncelemesi (due diligence)	Ekim 2001, Nihai Doküman
17. Denetim Otoriteleri ile Bankaların Bağımsız Denetçilerinin İlişkileri	Ocak 2002, Nihai Doküman
18. Zor Durumdaki Bankalara Müdahale Rehberleri	Mart 2002, Nihai Doküman
19. Sınır Ötesi Elektronik Bankacılık Faaliyetlerinin Yönetimi ve Denetimi	Ekim 2002, İstisari Doküman
20. Operasyonel Riskin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Güvenilir Uygulamalar	Şubat 2003, Nihai Doküman

Not: Yukarıda yer alan dokümanlara Komite'nin web sayfasından (www.bis.org/bcbs/publ/index.htm) ulaşılabilir.